

การอภิमानผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน ของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก

ลิลลี่ ศิริพร Ed.D* เบลญจวรรณ ทิมสุวรรณ Ed.D**

บทคัดย่อ

การพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นประเด็นที่วิทยาลัยในสังกัดพระบรมราชชนกให้ความสำคัญ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลัก 3 ประการ คือ (1) เพื่อสรุปภาพรวมของการประกันคุณภาพการศึกษาของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก (2) เพื่อค้นหาปัจจัยแห่งความสำเร็จในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา และ (3) เพื่อเตรียมข้อมูลนำไปสู่การเสนอแนะนโยบาย และกลยุทธ์ในการพัฒนาระบบ ประกันคุณภาพการศึกษาของวิทยาลัยในสังกัดพระบรมราชชนก

การวิจัยนี้เป็นการสรุปอภิमानจากข้อมูลที่ได้จากรายงานการประเมินคุณภาพภายในและข้อมูลจากการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยการสะท้อนคิด ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมรายงานการประเมินคุณภาพภายในที่สถาบันพระบรมราชชนก ทำการประเมินวิทยาลัยในสังกัดจำนวนทั้งสิ้น 37 แห่งในช่วงเดือนมิถุนายนถึงกันยายน 2554 นอกจากนี้ยังได้รวบรวมข้อมูลจากการเกิดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างวิทยาลัยใน 4 เครือข่ายจำนวน 4 ครั้ง เครื่องมือหลักในการทำวิจัยนี้ประกอบด้วยแบบประเมินคุณภาพการศึกษาที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยใช้ตัวชี้วัดของสำนักคณะกรรมการอุดมศึกษาจำนวน 22 ตัวบ่งชี้ ตัวชี้วัดของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาจำนวน 18 ตัวบ่งชี้ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้จากรายงานผล การประเมินคุณภาพภายในและเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ผลการวิจัย ภาพรวมคุณภาพการศึกษาของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ในมุมมองด้านต่าง ๆ พบว่า ผลการประเมินใน 9 องค์ประกอบ อยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ย 3.94 ผลการประเมินตามมาตรฐานการอุดมศึกษา พบว่ามาตรฐานด้านคุณภาพบัณฑิต อยู่ในระดับ ดีมาก ค่าเฉลี่ย 4.55 มาตรฐานด้านการบริหารจัดการอุดมศึกษา ก มาตรฐานด้านธรรมาภิบาลของบริหารการอุดมศึกษา และ ข มาตรฐานด้านพันธกิจการบริหารการอุดมศึกษา อยู่ในระดับ ดี ค่าเฉลี่ย 4.47 และ 4.01 มาตรฐานด้านการสร้างและพัฒนาสังคมฐานความรู้ และสังคมแห่งการเรียนรู้ อยู่ในระดับต้องปรับปรุง ค่าเฉลี่ย 2.21

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยการสะท้อนคิด พบว่ามีปัจจัยแห่งความสำเร็จ 7 ปัจจัย คือ คือ ปัจจัยด้านผู้บริหาร แผนงาน ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การทำงานเป็นทีม ระบบและกลไก บุคลากร และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ปัจจัยที่ต้องพัฒนาพบว่ามี 4 ปัจจัย คือ ทักษะคิด ความรู้ความเข้าใจ กระบวนการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมของทีมงาน

การวิจัยนี้มีข้อเสนอแนะบางประการที่ช่วยพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา เนื่องจากการตีพิมพ์ เผยแพร่งานวิจัยในแต่ละวิทยาลัยยังมีจำนวนน้อยและมีผลกระทบต่อ การประกันคุณภาพ การศึกษาดังนั้นแต่ละ วิทยาลัยจึงควรพัฒนาศักยภาพของอาจารย์ในการทำวิจัยที่สามารถนำผล

การวิจัยไปเผยแพร่และก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคม การเบิกจ่ายเงินทำวิจัยที่มีความคล่องตัวก็จะช่วยส่งเสริมการทำวิจัยของอาจารย์ได้ นอกจากนี้ควรส่งเสริมให้มีการดำเนินงานตามแผนในทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นแผนปฏิบัติการ แผนการเงิน แผนการพัฒนาบุคลากร หรือแผนสารสนเทศ ทั้งนี้เพื่อการดำเนินงานเป็นไปตามแผนที่วางไว้ สำหรับวิทยาลัยที่ได้รับการประเมินคุณภาพอยู่ในระดับดี อยู่แล้ว ควรมุ่งพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาไปสู่สากล ประการสุดท้ายวิทยาลัยควรทบทวนระบบและกลไกของการประกันคุณภาพการศึกษา เพราะในบางครั้งการที่ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาในระดับดีอาจจะไม่สะท้อนถึงผลลัพธ์ตามที่คาดหวัง

คำสำคัญ: การสรุปอภิमान การประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน สถาบันพระบรมราชชนก

* รองผู้อำนวยการสถาบันพระบรมราชชนก

** นักวิชาการอิสระ อดีตรองผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี

A Metasummary of Education Quality Assurance Internally among Colleges under Praboromarajchanok Institute

lily Siriporn Ed.D* Benjawan Timsuwan Ed.D**

abstract

Improvement of education quality assurance is concerned among collages under Praborromarajchanok Institute (PBRI). This study was undertaken to address 3 main purposes; 1) to explore comprehensive understanding about education quality assurance among the colleges under PBRI, 2) to identify key success factors of education quality assurance, and 3) to provide the evidence contributing to advanced policy and improvement strategies regarding education quality assurance among the colleges under PBRI.

This research involves a metasummary of data collected from assessment reports of internationally education quality assurance, and from transcriptions of focus groups. There was a collection of assessment reports regarding education quality assurance, internally audited by PBRI among 37 colleges, from June-September 2011. In addition, 4 focus groups were set separately in 4 networks of colleges, providing opportunity for staffs to share experiences about implementing education quality assurance. Main research instrument was assessment form developed, using 22 indicators suggest by the Office of Higher Education Commission, 18 indicators by the Office of National Education Standards and Quality Assessment (ONESQA). Data were analyzed using descriptive statistic and content analysis.

The findings revealed that the overall of education quality based on 9 components of education quality assurance was reported at a good level ($X = 3.94$). According to the higher education standard, there was a report of excellent standard of graduated students ($X=4.55$), and good standards of institution's good governance and mission ($X = 4.47$ and 4.01 , respectively). However, the standard of developed learning society was reported at poor level ($X = 2.21$).

Analyzed from data collected from 4 focus groups, participants suggested 7 key success factors. *Firstly*, as the director of PBRI and nursing college, planning, leadership of the executive, teamwork, system and mechanism, personal, and finally, factor of participation. . If he/she worked with a quality culture, educational quality was assured. In addition, fore barriers were highlighted, including insufficient knowledge about education quality assurance among new staff unprepared persons to be a manager of education quality assurance.

There are some suggestions based on the findings. Undertaking powerful research should be promoted because a small number of published papers can affect education quality assurance. Each college should improve staff's ability to undertake the research that contributes to published articles and social impacts. Easy disbursement of research budget should be developed. In addition, there should be a utilization of strategic plan at all levels, such as action plan, budget plan, human development plan, and information technology plan. This will help the colleges keep their operation on track as planned. For the colleges that achieved a good standard of education quality, there should improve their education quality to reach an international standard. Finally, the system and mechanism assuring education quality should be reviewed because a high level of quality standard may not reflect outcomes as expected.

Keywords : metasummary of data, Internal Quality Assurance, Praboromarajchonok Institute

* Deputy Director of Praboromarajchanok Institute

** Academic Freelance, Ex-director of Phrapokklao Nursing College

ความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษา ที่มุ่งเน้นคุณภาพและ มาตรฐานโดยกำหนดรายละเอียดไว้ในหมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย “ระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายใน” และ “ระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก” เพื่อใช้เป็นกลไกในการผุ้รักษาคุณภาพและมาตรฐานของสถาบันการศึกษา การประกันคุณภาพภายใน เป็นการสร้างระบบและกลไกในการพัฒนาติดตามตรวจสอบและประเมินการดำเนินงานของสถาบันการศึกษาให้ เป็นไปตามนโยบาย เป้าหมายและระดับคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด โดยหน่วยงานต้นสังกัดและสถาบันการศึกษาต้องกำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถาบันการศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ต้องมีการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาและเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก¹

สถาบันพระบรมราชชนก (สบช.) เป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข มีพันธกิจที่สำคัญ คือ วางนโยบายและยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคนทางสุขภาพของกระทรวง และควบคุมกำกับให้ เป็นไปตามแผนที่วางไว้ และบริหารจัดการระบบการศึกษา และการพัฒนาบุคลากรสาธารณสุขของสถาบันให้มีประสิทธิภาพ กำกับวิทยาลัยให้จัดการศึกษาให้ได้คุณภาพ มาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษาชั้นนำ² โดยการควบคุม กำกับ ดูแลและ

สนับสนุนให้วิทยาลัยต่างๆในสังกัดดำเนินผลิตบุคลากรให้แก่หน่วยงานบริการสุขภาพของประเทศมีวิทยาลัยอยู่ในความดูแล ทั้งสิ้น 37 แห่ง เป็นวิทยาลัยพยาบาลจำนวน 29 แห่ง วิทยาลัยการสาธารณสุข 7 แห่ง วิทยาลัยเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุข 1 แห่ง

การประกันคุณภาพการศึกษาภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาปกติที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความมั่นใจได้ว่าจะได้ผลผลิตของ การศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่มีคุณภาพตามที่พึงประสงค์ อันได้แก่ คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ งานวิจัย การให้บริการวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยมีการควบคุมดูแลปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพอย่างครบถ้วน ทั้งปัจจัยนำเข้า (input) กระบวนการ (process) และผลการดำเนินงาน (output/outcome) มีการตรวจสอบติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานเพื่อนำไปสู่การพัฒนาปรับปรุงคุณภาพอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งต่างจากการประเมินคุณภาพภายนอกที่เน้นการประเมินผลการจัดการศึกษา(output/outcome)³

จากการศึกษาวิเคราะห์เอกสารการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในที่ผ่านมา พบว่า สถาบันการศึกษามุ่งให้ความสำคัญที่ระบบประเมินคุณภาพค่อนข้างมาก แต่ความจริงแล้วหัวใจของระบบประกันคุณภาพภายในจะอยู่ที่ระบบพัฒนาคุณภาพและการตรวจติดตามคุณภาพ เกิดเป็นกระบวนการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบการตรวจติดตามคุณภาพ คือกิจกรรมที่จะตรวจสอบว่า สถาบันการศึกษา ได้มีการยกระดับตนเองขึ้นจากการปรับปรุงคุณภาพที่ได้จากการตรวจพบข้อบกพร่อง และสถาบันการศึกษาสามารถจัดการสิ่งต่างๆ ได้ตามระบบที่วางไว้ได้ประสบผลสำเร็จหรือไม่ ซึ่งจะเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จของการ

ประกันคุณภาพ⁴ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เจริญชัย หาญกล้า⁵ ที่ศึกษาวิจัยพัฒนาระบบ การตรวจติดตามคุณภาพภายในของสถาบัน ราชภัฏ พบว่าสถาบันส่วนใหญ่ดำเนินงานประกัน คุณภาพโดยการรวมเอาระบบการตรวจติดตาม คุณภาพภายในกับการประเมินคุณภาพภายใน เข้าด้วยกัน ทำให้การตรวจติดตามคุณภาพจะเน้น ไปที่ผลการปฏิบัติงาน (output-outcome) มากกว่า การตรวจสอบในเชิงระบบ ซึ่งในทางปฏิบัติการ ตรวจ ติดตามคุณภาพภายในกับการประเมิน คุณภาพภายใน เป็นกิจกรรมที่มีความแตกต่างกัน กล่าวคือ การตรวจติดตามคุณภาพเป็นกระบวนการ ตรวจสอบการดำเนินงานในเชิงระบบ ในขณะที่ การประเมินคุณภาพภายในเน้นการตีค่าระดับ คุณภาพของกิจกรรมเฉพาะอย่างในลักษณะ ของผลผลิตและผลลัพธ์

ในการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน สถาบันพระบรมราชชนก ได้คำนึงถึงความเป็น อิสระและความเป็นเลิศทางวิชาการของวิทยาลัย และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545¹ กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ที่กำหนดระบบประกันคุณภาพการศึกษา ภายในประกอบด้วย การประเมินคุณภาพภายใน การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาการพัฒนา คุณภาพการศึกษา และในหมวด 2 ข้อ 36 ให้ หน่วยงานต้นสังกัดของสถาบันการศึกษาระดับ อุดมศึกษากำหนดให้มีการติดตามตรวจสอบ คุณภาพการศึกษา ระดับอุดมศึกษาอย่างน้อยหนึ่ง ครั้งในทุก 3 ปี และแจ้งผลให้สถานศึกษาอุดม ศึกษาทราบรวมทั้ง เปิดเผยผลการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพ การศึกษาต่อสาธารณชน⁶ และ ในปี 2554 สำนักงานรับรองมาตรฐานและ ประกันคุณภาพการศึกษา (สมศ.) จะเข้าประเมิน

เพื่อรับรอง คุณภาพการศึกษาศาสน์การศึกษา รอบ 3 ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาสถาบันพระบรม ราชชนกในฐานะต้นสังกัด ได้พัฒนาระบบและ กลไกการประกันคุณภาพ การศึกษาภายในร่วมกับ วิทยาลัยในสังกัด เช่น จัดทำคู่มือการประกัน คุณภาพการศึกษา เพื่อให้วิทยาลัยในสังกัดใช้เป็น แนวทางในการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน⁷ ดำเนินการพัฒนาศักยภาพอาจารย์ด้านการประกัน คุณภาพการศึกษา และดำเนินการตรวจสอบ คุณภาพคุณภาพ การศึกษาของวิทยาลัยอย่าง ต่อเนื่อง

ในปีการศึกษา 2553 สถาบันพระบรม ราชชนก ได้แต่งตั้งคณะกรรมการเข้าประเมินตาม หลักเกณฑ์ ที่สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา กำหนด⁸ ตั้งแต่ปลายเดือนพฤษภาคม ถึงเดือน กันยายน 2554 ใช้เวลาในการประเมินแห่งละ 2 วันครั้ง โดยประเมินทั้ง 37 วิทยาลัย โดยกำหนด องค์กรประกอบและเกณฑ์การประเมิน ตามแนวทาง ของ สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา จำนวน 9 องค์กรประกอบ มีตัวบ่งชี้ของ สกอ. 22 ตัวบ่งชี้ (ไม่ขอรับการประเมินตัวบ่งชี้ที่ 2.3) ตัวบ่งชี้ของ สำนักงานรับรองคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา (สมศ.) จำนวน 19 ตัวบ่งชี้ (ไม่ขอรับการประเมิน ตัวบ่งชี้ที่ 12) และตัวบ่งชี้ของสถาบันพระบรม ราชชนก จำนวน 1 ตัวบ่งชี้ (ในรายงานนี้ไม่ได้นำผล คณะแนวนมาวิเคราะห์)รวม 41 ตัวบ่งชี้ที่นำมา วิเคราะห์

การตรวจติดตามคุณภาพเป็นกระบวนการ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เป็นกิจกรรมที่จะ ทำให้ทราบว่า วิทยาลัยได้มีการปรับปรุงคุณภาพ ที่ได้จากการตรวจพบข้อบกพร่อง และสามารถจัด การแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆได้ตามแผนพัฒนา คุณภาพที่วางไว้หรือไม่ ซึ่งจะเป็นการสะท้อนให้ เห็นถึงความสำเร็จของการประกันคุณภาพ การศึกษาภายในปีการศึกษา 2553 เป็นปีแรก

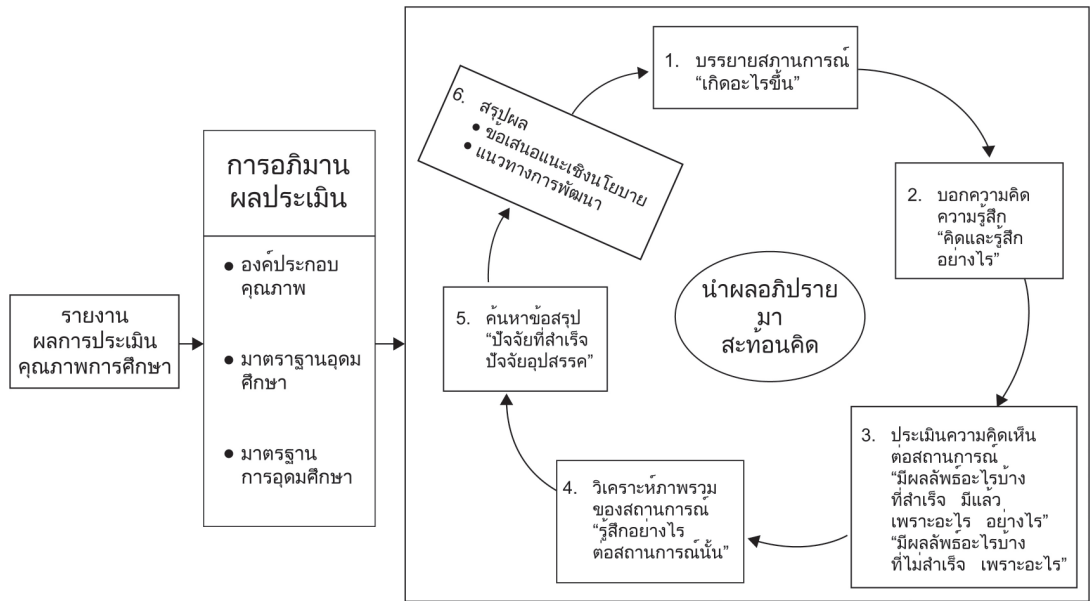
ที่สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษากำหนดตัวชี้วัดใหม่ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดที่วัดปัจจัยนำเข้า และกระบวนการ โดยผลลัพธ์จะไปอยู่ที่การประเมินภายนอก จึงได้กำหนดให้นำตัวชี้วัดของสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประกันคุณภาพการศึกษา มาผนวกในการประเมินด้วย เพื่อให้มองเห็นภาพทั้งปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลลัพธ์ทุกวิทยาลัยต้องผ่านการติดตามตรวจสอบการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในจากสถาบันพระบรมราชชนก ซึ่งเป็นหน้าที่ของต้นสังกัดที่ต้องเข้าประเมินก่อนเพื่อให้เห็นสภาพจริงและเร่งหาแนวทางการปรับปรุงเพื่อเตรียมความพร้อมให้กับวิทยาลัย ในการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก การอภิमानผลการประเมินจะทำให้สถาบันทราบ ข้อมูลภาพรวมของวิทยาลัย เพื่อเปรียบเทียบกับวิทยาลัยของตนเอง รวมทั้งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยกระบวนการสะท้อนคิดได้ช่วยให้เห็นปัจจัยความสำเร็จ ปัจจัยที่ต้องพัฒนาพร้อมทั้งกำหนดแนวทาง การพัฒนาและเตรียมความพร้อมของวิทยาลัยก่อนการเข้าประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่ออภิमानผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน ของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก
2. เพื่อค้นหาปัจจัยแห่งความสำเร็จที่ต้องพัฒนาในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา
3. เพื่อให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาของวิทยาลัยในสังกัดพระบรมราชชนก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แนวคิดการประเมินคุณภาพการศึกษา ตามแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (สกอ.) และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) มาเป็นแนวทางในการอภิमानผลการประเมินในมุมมองตามองค์ประกอบคุณภาพมาตรฐานการอุดมศึกษา มาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา และเมื่อสรุปผลการอภิमानแล้วได้นำข้อมูลจากผลการอภิमानมาเสนอในการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อการสะท้อนคิดตามแนวคิดของ กิบบส์ (Gibbs, 1997)⁸ 6 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 เป็นการบรรยายสถานการณ์ ที่ได้จากการอภิमानผลการประเมินภาพรวมของทุกวิทยาลัย โดยผู้วิจัยชี้ให้เห็นว่า “เกิดอะไรขึ้น” ขั้นตอนที่ 2 จะสรุปผลการประเมินของวิทยาลัยแต่ละเครือข่ายเปรียบเทียบกับผลภาพรวม และวิเคราะห์ผลรายวิทยาลัยและให้แลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยการสะท้อนคิดในกลุ่มเพื่อให้เห็นว่า “เราคิดและรู้สึกอย่างไร” ต่อผลการประเมินภาพรวม เครือข่าย และระดับวิทยาลัยของตนเอง ขั้นตอนที่ 3 คัดเลือกตัวแทนวิทยาลัย 6 คน ขึ้นเวทีโดยมีผู้นำการอภิปรายเพื่อให้ผู้อภิปรายประเมินความคิดความรู้สึกว่า “มีผลลัพธ์อะไรบ้างที่สำเร็จ “สำเร็จได้เพราะอะไรอย่างไร” มีผลลัพธ์อะไรบ้างที่ไม่สำเร็จ “ไม่สำเร็จเพราะอะไรอย่างไร” ขั้นตอนที่ 4 วิเคราะห์ภาพรวมของสถานการณ์ด้วยการตอบคำถามว่า “เรารู้สึกอย่างไรกับสถานการณ์นั้น” ขั้นตอนที่ 5 ค้นหาข้อสรุปโดยการวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเพื่อค้นหาปัจจัยความสำเร็จ และปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ขั้นตอนที่ 6 สรุปผลให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และแนวทางการพัฒนาแนวคิดดังกล่าวสรุปเป็นแผนภาพดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed methods) โดยเริ่มจากการอภิปรายผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน ที่สถาบันพระบรมราชชนกเข้าประเมินระหว่างเดือนมิถุนายน - สิงหาคม 2554 (วงรอบปีการศึกษา 2553) เป็นภาพรวมของวิทยาลัยทุกแห่ง และภาพรวมรายชื่อรายวิทยาลัย แล้วนำมาออกแบบข้อคำถามเชิงคุณภาพ เพื่อนำไปสัมภาษณ์เจาะลึก (Focus group) กลุ่มตัวอย่าง ร่วมกับการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อสะท้อนคิดงานประกันคุณภาพการศึกษา เรื่อง “เส้นทางสู่ความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพงานประจำ” ที่จัดขึ้น 4 ภาค หรือ 4 วิทยาลัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย

1. เอกสารรายงานการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในของวิทยาลัย 37 แห่ง ในปีการศึกษา 2553 จำนวน 37 เล่ม โดยศึกษาจากประชากรทั้งหมด

2. อาจารย์จากวิทยาลัยทั้ง 37 แห่ง ที่เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย รองผู้อำนวยการ/หัวหน้างานประกันคุณภาพการศึกษา รองผู้อำนวยการ/หัวหน้าภาคและอาจารย์ประจำรวมวิทยาลัยละ 10 คน เข้าประชุมตามวันเวลาในแต่ละเครือข่าย และเลือกอาจารย์ที่ให้สัมภาษณ์แบบเจาะจง (Purposive Sampling) เริ่มจากการคัดเลือกวิทยาลัยในเครือข่าย เครือข่ายละ 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่มีผลการประเมินในระดับ ดี-ดีมาก และกลุ่มที่มีผลการประเมินในระดับพอใช้ แต่ละกลุ่มเลือกอาจารย์ที่มาให้สัมภาษณ์ โดยกำหนดคุณสมบัติ ดังนี้ (1) เป็นผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพ การศึกษาของวิทยาลัย เครือข่ายละ 1-2 คน (2) เป็นผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาในแต่ละพันธกิจละ 1-2 คนในแต่ละเครือข่าย (3) เป็นผู้เข้าร่วมประชุมแลกเปลี่ยนเพื่อสะท้อนคิดงานประกันคุณภาพการศึกษา เรื่อง “เส้นทางสู่ความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพงานประจำ” ที่จัดขึ้นใน 4 ภาค หรือ 4 เครือข่ายวิทยาลัย คือเครือข่ายวิทยาลัยภาคเหนือจัดที่ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่ ระหว่างวันที่

9-10 มกราคม 2555 เครือข่ายวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือจัดที่ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่นระหว่างวันที่ 16-17 มกราคม 2555 เครือข่ายวิทยาลัยภาคใต้วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา ระหว่างวันที่ 19-20 มกราคม 2555 เครือข่ายวิทยาลัยภาคกลางวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ ระหว่างวันที่ 23-24 มกราคม 2555 รวม 4 ครั้ง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แบบบันทึกข้อมูลผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ
2. ข้อคำถามปลายเปิดสำหรับถามในกลุ่มเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สะท้อนคิดผลการประเมิน และสัมภาษณ์เจาะลึก
3. เครื่องบันทึกเสียง สมุดจดบันทึกข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. รวบรวมข้อมูลคะแนนผลการประเมินคุณภาพการศึกษาจากเล่มรายงานผลการประเมินที่คณะกรรมการ ประเมินส่งให้กับวิทยาลัยหลังเสร็จสิ้นการประเมินภายใน ๒ สัปดาห์ และข้อเสนอแนะจากผลการประเมิน
2. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจาะลึก 2 กลุ่มตัวอย่างที่มีผลการประเมินในระดับ ดี-ดีมาก และกลุ่มที่มีผลการประเมินในระดับพอใช้ และมีการบันทึกเทปการสัมภาษณ์
3. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการสะท้อนคิดในเวทีแลกเปลี่ยนเรียน ที่ได้บันทึกเทปไว้แล้วนำมาถอดเทป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลจากผลการประเมินวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจาะลึกและเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ได้ถอดเทปนำมาดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยผ่านกระบวนการตรวจสอบ สามเส้า

กำหนดการแปลผลข้อมูลที่วิเคราะห์ ค่าเฉลี่ยยึดตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา³ ดังนี้

0.00-1.50	การดำเนินงานอยู่ในระดับต้องปรับปรุงเร่งด่วน
1.51-2.50	การดำเนินงานอยู่ในระดับต้องปรับปรุง
2.51-3.50	การดำเนินงานอยู่ในระดับพอใช้
3.51-4.50	การดำเนินงานอยู่ในระดับดี
4.51-5.00	การดำเนินงานอยู่ในระดับดีมาก

ผลการวิจัย นำเสนอเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 การอภิmannผลการประเมินการประเมินคุณภาพภายใน

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จและปัจจัยที่ต้องพัฒนา

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อการพัฒนาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 การอภิmannผลการประเมินการประเมินคุณภาพภายใน

การอภิmannผลการประเมินตามตัวบ่งชี้การประเมินคุณภาพภายใน ซึ่งประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ สกอ. สมศ. จำนวน 41 ตัวบ่งชี้ ภาพรวมวิทยาลัยเกินกว่าครึ่งมีผลการประเมินอยู่ในระดับดี (ร้อยละ 64.87) เครือข่ายภาคเหนือ อยู่ในระดับดีทุกวิทยาลัย (ร้อยละ 100) เครือข่ายภาคกลาง ผลการประเมินอยู่ในระดับดีมากเครือข่ายละ 2 วิทยาลัย (ร้อยละ 28.57, 25.00) ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของวิทยาลัยจำแนกตามระดับคุณภาพ

เครือข่ายภาค	N	ดีมาก		ดี		พอใช้	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
กลาง1	7	2	28.57			5	71.43
กลาง2	8	2	25.00	4	50.00	2	25.00
เหนือ	7			7	100.00		
ตะวันออกเฉียงเหนือ	8			7	85.71	1	14.29
ใต้	7			6	85.71	1	14.29
รวม	37	4	10.81	24	64.87	9	24.32

เมื่อจำแนกตามประเภทของวิทยาลัย พบว่า ผลการประเมินของวิทยาลัยพยาบาล เกินกว่าครึ่งอยู่ในระดับดี (ร้อยละ 65.52) วิทยาลัยการสาธารณสุขและวิทยาลัยเทคโนโลยีฯ ส่วนมากอยู่ในระดับพอใช้ (ร้อยละ 65.52) และมีวิทยาลัยพยาบาลมีผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก 4 วิทยาลัย (ร้อยละ 13.79) ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของวิทยาลัยจำแนกตามประเภทของวิทยาลัย

ประเภท	N	ดีมาก		ดี		พอใช้	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
พยาบาล	29	4	13.79	19	65.52	6	20.69
วสส.และ วทก	8			3	37.50	5	62.50

ผลการประเมินตามองค์ประกอบคุณภาพ ภาพรวม อยู่ในระดับดี ($\bar{X}=3.94$, $SD = 0.48$) องค์ประกอบที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก คือ การบริหารและการจัดการ ($\bar{X}=4.60$, $SD=0.46$) การเงินและงบประมาณ ($\bar{X}=4.76$, $SD = 0.64$) องค์ประกอบที่อยู่ในระดับดีมี 6 องค์ประกอบ คือ ปรัชญา ทัศนคติ วัตถุประสงค์ และแผนการดำเนินการ ($\bar{X}=3.75$, $SD=0.90$) การผลิตบัณฑิต ($\bar{X}=4.184.18$, $SD = 0.43$) กิจกรรมการพัฒนานักศึกษา ($\bar{X}=4.50$, $SD=0.60$) การบริการวิชาการแก่สังคม ($\bar{X}=3.99$, $SD=0.99$) การทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม ($\bar{X}=4.32$, $SD=0.75$) ระบบและกลไกการประกันคุณภาพ ($\bar{X}=4.06$, $SD=0.44$) องค์ประกอบที่ต้องปรับปรุง คือ การวิจัย ($\bar{X}=2.37$, $SD=0.84$) ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตามองค์ประกอบคุณภาพ

องค์ประกอบ	รวม	
	\bar{x}	SD
1 ปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์ และแผนการดำเนินการ	3.75	0.90
2 การผลิตบัณฑิต	4.18	0.43
3 กิจกรรมการพัฒนานักศึกษา	4.50	0.60
4 การวิจัย	2.37	0.84
5 การบริการวิชาการแก่สังคม	3.99	0.99
6 การทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม	4.32	0.75
7 การบริหารและการจัดการ	4.60	0.46
8 การเงินและงบประมาณ	4.37	0.64
9 ระบบและกลไกการประกันคุณภาพ	4.06	0.44
เฉลี่ยรวม	3.94	.48

เมื่อพิจารณาตามมาตรฐานการอุดมศึกษา พบว่ามาตรฐานด้านคุณภาพบัณฑิต อยู่ในระดับ ดีมาก ($\bar{X}=4.55$, SD= 0.36) มาตรฐานด้านการบริหารจัดการอุดมศึกษา ก มาตรฐานด้านธรรมาภิบาลของบริหาร การอุดมศึกษา ข มาตรฐานด้านพันธกิจการบริหารการอุดมศึกษา คุณภาพอยู่ในระดับ ดี ($\bar{X}=4.47$, SD= 0.43) , ($\bar{X}=4.01$, SD= 0.55) มาตรฐานด้านการสร้างและพัฒนาสังคมฐานความรู้และสังคมแห่งการเรียนรู้ คุณภาพอยู่ในระดับต้องปรับปรุง ($\bar{X}=2.21$, SD= 0.87) เมื่อพิจารณาเชิงระบบพบว่า ปัจจัยนำเข้าคุณภาพ อยู่ในระดับพอใช้ ($\bar{X}=3.17$, SD= 0.69) กระบวนการ และผลลัพธ์อยู่ในระดับดี ($\bar{X}=4.41$, SD=0.44) ($\bar{X}=3.62$, SD=0.57) ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตามมาตรฐานการอุดมศึกษา

องค์ประกอบ	ปัจจัยนำเข้า		กระบวนการ		ผลลัพธ์		รวม	
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD
1 มาตรฐานด้านคุณภาพบัณฑิต					4.55	0.36	4.55	0.36
2 มาตรฐานด้านการบริหารจัดการ อุดมศึกษา								
ก. มาตรฐานด้านธรรมาภิบาล ของบริหารการอุดมศึกษา			4.47	0.43	4.45	0.83	4.47	0.43
ข. มาตรฐานด้านพันธกิจ การบริหารการอุดมศึกษา	3.17	0.69	4.45	0.47	3.87	0.76	4.01	0.55

องค์ประกอบ	ปัจจัยนำเข้า		กระบวนการ		ผลลัพธ์		รวม	
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD
3. มาตรฐานด้านการสร้างและพัฒนา								
สังคมฐานความรู้และสังคมแห่งการเรียนรู้			3.99	1.09	1.03	0.88	2.21	0.87
เฉลี่ยรวม	3.17	0.69	4.41	0.44	3.62	0.57	3.94	0.48

ผลการประเมินตามมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา พบว่ามาตรฐานด้านศักยภาพ และความพร้อมในการจัดการศึกษาคุณภาพอยู่ในระดับ ดี ($\bar{X}=4.16$, SD= 0.44) มาตรฐานด้านการดำเนินงานตามภารกิจของสถาบันคุณภาพอยู่ในระดับดี ($\bar{X}=3.78$, SD= 0.57) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการวิจัยยังต้องปรับปรุง ($\bar{X}=2.37$, SD= 0.84) ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตามมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา

องค์ประกอบ	ปัจจัยนำเข้า		กระบวนการ		ผลลัพธ์		รวม	
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD
1 มาตรฐานด้านศักยภาพและความพร้อมในการจัดการศึกษา	3.20	0.68	4.50	0.43	3.87	0.66	4.16	0.44
(๑) ด้านกายภาพ	4.59		0.69				4.59	0.69
(๒) ด้านวิชาการ	1.81	1.10	4.48	0.70	3.66	0.62	3.78	0.58
(๓) ด้านการเงิน	4.76	0.64					4.76	0.64
(๔) ด้านการบริหารจัดการ			4.46	0.45	3.77	0.86	4.19	0.57
2 มาตรฐานด้านการดำเนินงานตามภารกิจของสถาบัน	3.09	1.59	4.30	0.53	4.36	0.60	3.78	0.57
(๑) ด้านการผลิตบัณฑิต			4.61	0.43	4.55	0.36	4.57	0.27
(๒) ด้านการวิจัย	3.09	1.59	4.01	1.00	1.03	0.88	2.37	0.84
(๓) ด้านการให้บริการทางวิชาการแก่สังคม			3.97	0.88	3.99	1.15	3.99	0.99
(๔) ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม			4.54	0.90	4.22	0.75	4.32	0.75
รวม	3.17	0.69	4.41	0.44	3.62	0.57	3.94	0.48

เมื่อพิจารณาผลการประเมินเฉพาะผลการประเมินตามตัวบ่งชี้การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก พบว่า กลุ่มตัวบ่งชี้ตามพันธกิจหลักของสถานศึกษา (KPI 1 –11) อยู่ในอยู่ในระดับพอใช้ (\bar{X} =3.49, SD= 0.48) ภาพรวมทุกตัวบ่งชี้ อยู่ในระดับดี (\bar{X} =3.60, SD =0.57) ตัวบ่งชี้ที่ผลการประเมินอยู่ในระดับต้องปรับปรุงเร่งด่วนคือ ตัวบ่งชี้ในกลุ่มพันธกิจการวิจัย KPI 5,7 (\bar{X} = 0.57, SD =0.50) (\bar{X} =0.89, SD =1.04) และต้องปรับปรุง KPI ที่ที่ 6 (\bar{X} =1.63, SD =1.85)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จ และปัจจัยที่ต้องพัฒนา

การวิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จและปัจจัยที่ต้องพัฒนาในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาจากการใช้กระบวนการสะท้อนคิดพบว่า

ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา สรุปได้ 7 ปัจจัยคือ

1. ปัจจัยด้านผู้บริหาร เป็นการให้ความสำคัญของผู้บริหารทั้งในระดับ สบข. และระดับวิทยาลัย ในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารสถาบันพระบรมราชชนกเห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพทำให้การดำเนินงาน ของแต่ละวิทยาลัยได้รับการสนับสนุนอย่างเพียงพอ ได้พัฒนากลยุทธ์ที่ช่วยให้การดำเนินงาน ประกันคุณภาพการศึกษาของ แต่ละวิทยาลัย เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นการอบรมให้ความรู้ด้านประกันคุณภาพการศึกษาและการติดตามตรวจประเมินคุณภาพภายในอย่างสม่ำเสมอ ผู้บริหารวิทยาลัยเป็นบุคคลที่ให้การสนับสนุนการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้การประกันคุณภาพเป็นเครื่องมือในการบริหาร และมีแนวทางในการที่จะนำการประกันคุณภาพบูรณาการเข้ากับงานประจำ ไม่ให้

เป็นภาระที่บุคคลากรมองว่าเป็นการเพิ่มงานต้องส่งเสริมสนับสนุนและขับเคลื่อน

“ผอ. สบข. ให้การสนับสนุนทุกเรื่อง โดยเฉพาะการเตรียมเรื่องการประกันคุณภาพ มีกลยุทธ์ที่ดีในการพัฒนาวิทยาลัย”

“ผู้บริหารสำคัญมากเป็นผู้ชี้ทิศทางขับเคลื่อนงาน ถ้าท่านให้ความสำคัญทุกคนก็จะปฏิบัติตาม”

“ผอ. ตามงาน ลงมาเล่นเรื่องนี้ด้วย ให้ความสำคัญมาก อาจารย์ทุกคนตื่นตัว”

“ผอ.ต้องส่งเสริมสนับสนุนงานประกันกระตุ้นให้เกิดการทำงานที่บูรณาการ”

2. ปัจจัยด้านแผนงาน แผนเป็นกรอบในการทำงานเพื่อการตัดสินใจ การกำหนดแผนกลยุทธ์ ต้องแสดงถึงจุดเด่นของวิทยาลัย แผนปฏิบัติการจะเป็นตัวกำหนดงาน ผู้รับผิดชอบการควบคุมกำกับและหลักฐานการทำงานวิทยาลัย ที่ให้ความสำคัญกับแผนทั้งแผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติการประจำปี จะส่งผลให้มีการขับเคลื่อนที่เป็นไปตามเป้าหมาย

“แผนมีความสำคัญมาก วิทยาลัย..... ให้ความสำคัญมาก เรามีการประเมินแผนก่อนใช้ระหว่างใช้และสิ้นสุดแผน “

“ตัวชี้วัดความสำเร็จของแผนสำคัญมาก การถ่ายทอดตัวชี้วัด จะช่วยผลักดันผลการดำเนินงาน”

“แผนกลยุทธ์ต้องชี้ทิศทางอนาคตของวิทยาลัย”

“แผนงาน แผนเงิน แผนคน แผนสารสนเทศ ต้องเป็นแผนที่ คนต้องทำงานตอบเป้าหมายของยุทธศาสตร์ได้ คนสำคัญต้องให้ความสำคัญแผนคนด้วย”

3. ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำ ต้องรับผิดชอบต่อความสำเร็จและความล้มเหลว ต้องมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาวิทยาลัย ภาวะผู้นำของผู้นำเป็นจุดรวม

ของการทำงานของทีมงานที่จะให้เกิดความร่วมมือกันทำงานเพื่อนำพวกกลุ่มไปสู่เป้าหมายของความสำเร็จ ต้องแสดงความเป็นผู้นำในการบริหารคุณภาพ เป็นผู้กำหนดนโยบาย ควบคุม กำกับคุณภาพ ให้ผู้เกี่ยวข้องดำเนินการอย่างครบวงจรคุณภาพคือ PDCA อย่างชัดเจน

“ผู้นำสำคัญมาก ทุกระดับด้วยตั้งแต่ ผอ. รองหัวหน้าภาค ต้องช่วยกันสร้างจิตสำนึกสร้างความตระหนัก ให้ทุกคนมองเห็นคุณค่าของคุณภาพ”

“ต้องเป็นแกนนำ ในเรื่องคุณภาพเป็นคนที่วิสัยทัศน์”

“ผอ. ก็ระดับรอง ๆ ต้องนำเรื่องประกันคุณภาพไม่ไข่ม่าบ่นให้ห้อง ๆ ฟังว่าเป็นภาระเหนื่อย ทำทำไม แล้วเด็ก ๆ ที่ไหนจะอยากทำ”

4. ปัจจัยด้าน การทำงานเป็นทีม ทีมงานมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานคุณภาพ ทีมที่เข้มแข็งส่งผลต่อคุณภาพ ทีมงานที่สำคัญคือ คณะกรรมการ ชุดต่าง ๆ ที่ช่วยผลักดันงาน เป็นการร่วมแรงร่วมใจ โดยเฉพาะคณะกรรมการภาควิชาจากทุกภาคส่วนที่เป็นผู้มีส่วนได้

“ทีมงานคุณภาพ โดยเฉพาะกรรมการบริหารคุณภาพจะมาจาก รอง หัวหน้าภาค ผอ. เป็นประธาน”

“มีกรรมการอีกชุดที่เป็นคณะทำงาน และกรรมการที่เป็นผู้ประเมิน”

“ทีมที่เป็นผู้ประเมิน เป็นกรรมการประเมินของวิทยาลัย ผ่านการอบรมหลักสูตรผู้ประเมินจาก สบช.

“เรามีผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญ เรื่องการประกันคุณภาพมาเป็นกรรมการด้วย เราได้ขอเสนอแนะที่ดี มาพัฒนาคุณภาพ”

“บุคคลภายนอกยังมี ผู้ปกครอง ผู้แทนแหล่งฝึก ศิษย์เก่า สโมสรนักศึกษาเข้ามาช่วยด้วย”

5. ปัจจัยเรื่องระบบและกลไก ระบบและกลไก มีความสำคัญกับการประกันคุณภาพ โดยเฉพาะการกำหนด ระบบประกันคุณภาพที่ชัดเจน ที่บูรณาการตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องเข้าด้วยกัน ทั้งของ สกอ. สมศ. สบช. และสภาการพยาบาล ทำให้ มีความชัดเจน มีการดำเนินการต่อเนื่อง นอกจากนี้ระบบย่อยในแต่ละตัวบ่งชี้ ต้องกำหนดให้ชัดเจน เพราะจะเป็นแนวปฏิบัติในการทำงานที่สำคัญกลไก จะต้องดำเนินการผลักดันให้ระบบเกิดการขับเคลื่อน เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดี

“ระบบสำคัญมาก ต้องมีความชัดเจน ปฏิบัติได้”

“ระบบประกันของเรา มีตัวชี้วัดของ สภาการพยาบาล ช่วยได้มาก เพราะผู้ประเมินช่วยดูเพิ่มรายวิชาให้ ทุกทีม เรารู้จุดบกพร่อง ใครทำดี ใครต้องปรับปรุง เราได้ปรับก่อนสภาเข้า”

“การทำงานมีคุณภาพมากยิ่งขึ้นภายหลัง จากที่ใช้ระบบประกันคุณภาพ ที่เน้น PDCA”

“ทุกคนต้องดำเนินงาน ปฏิบัติการระบบถ้าไม่ทำตามก็จะไม่รู้ว่ที่กำหนดไว้ทำได้จริงไหม”

“ระบบมีเขียนไว้ เช่น ระบบการให้บริการวิชาการ แต่ไม่ได้ทำตามนั้น ปัญหาที่เกิดขึ้น เพราะคนอยากทำ อะไรก็ทำ”

6. ปัจจัยด้านบุคคลากร โดยเฉพาะอาจารย์ต้องให้ความสำคัญกับการประกันคุณภาพ การศึกษา ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา ว่า “คุณภาพของครู” คือหัวใจของระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ ถ้าครูไม่มีคุณภาพ การศึกษาก็ไม่มีคุณภาพ

“ครูต้องให้ความสำคัญก่อนใคร ต้องทำ ความเข้าใจกับระบบประกันคุณภาพการศึกษา ต้องศึกษาคู่มือโดยละเอียดและติดตามความก้าวหน้าของงานประกันคุณภาพการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ”

“คุณภาพ จะทำให้เกิดความน่าเชื่อถือ และเชื่อมั่นว่าวิทยาลัยของเราดี”

“ถ้าเรามีอาคารสถานที่ที่สวยงามสุนทรีย์ มีนโยบายดีมาก ทุกอย่างดีหมด แต่อาจารย์เรา ไม่ทุ่มเทให้กับการสอน ไม่มีความสามารถในการถ่ายทอดได้อย่างดีแล้ว คุณภาพการศึกษา ไม่มีวันดี เกณฑ์ประกันเป็นส่วนหนึ่ง สำคัญที่สุด อยู่ที่อาจารย์”

7. ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม การดำเนินงานประกันต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกคนในวิทยาลัย

“ทุกคนในวิทยาลัย ต้องร่วมกันทำงาน ให้มีคุณภาพ”

“การมีส่วนร่วม ร่วมวางแผน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ และร่วมรับผลที่จะตามมา คุณภาพเราดีเราก็ต้อง ไม่ดีเราต้องรับและนำมาพัฒนา”

ปัจจัยที่ต้องพัฒนา พบว่ามี 4 ปัจจัยคือ

1. ปัจจัยด้านทัศนคติต่อการประกันคุณภาพ บุคลากรมองการประกันคุณภาพไปในทิศทางเชิงลบ บางคนเห็นว่าการทำประกันคุณภาพ ไม่ได้ก่อให้เกิดคุณประโยชน์หรือโทษใดๆ เพราะทำแล้วก็แล้วกันไป ที่ทำได้คะแนนพอใช้ ดีหรือดีมาก ก็ไม่เห็นว่าจะเกิดผล อะไร

“ยุ่งยาก เสียเวลาในการทำงาน”

“เป็นการเพิ่มภาระการทำงานจากงานเดิม”

“สิ้นเปลืองเวลา และทรัพยากรเป็นจำนวนมากในการจัดการระบบประกัน”

“ทำให้เกิดความเครียดในการปฏิบัติงาน เพราะถูกยึดเยียดให้ทำงานครบพันธกิจ 4 ด้าน”

“ไม่ค่อยได้อะไร เหนื่อย พอจะประเมินก็ทำกันที่หนึ่ง สิ้นเปลืองไม่คุ้มค่า”

“เป็นภาระมากเกินไป ทั้งสอน ขึ้น Word ไม่ต้องทำเอกสารก็ดี”

2. ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจในเรื่องประกันคุณภาพ บุคลากรขาดความรู้เรื่องประกันคุณภาพ

“ถ้าไม่เข้าใจเรื่องคุณภาพ เหมือนทำงานไปวันๆ ให้เสร็จ ถึงเวลาทำเอกสาร รอการประเมิน”

“เป็นอาจารย์ใหม่ย้ายมาปีกว่า ไม่รู้เรื่องเลย ให้ทำก็ทำ จะให้ไปอยู่งานประกัน ไม่รู้เลยว่าต้องทำอะไร”

“อบรมก็ไปกันหลายคน พอกลับมาอะไรอะไรก็ตัวชีวิต ทำอะไรก็อ้างประกัน งานนี้ทำไม่ได้แต่ไม่ทำให้ทำ ที่จริงงานที่จะทำสำคัญนะ แต่เขาบอก ไม่ได้เต็มประกัน ไม่ต้องทำ”

“ไปนำเสนองานวิจัย ไม่ได้เต็ม ไม่ต้องไป ก็เขาไม่ทำ processing แต่เวทีเขาดี มีต่างชาติ ด้วยไปไม่ได้เพราะไม่ได้เต็ม”

3. ปัจจัยด้านกระบวนการดำเนินงาน เป็นการมองงานประกันคุณภาพเป็นเรื่องเฉพาะกิจ เป็นเรื่องของคนทำงานในฝ่ายประกันคุณภาพ งานประกันคุณภาพไม่ได้ถูกบูรณาการให้อยู่ในงานประจำ

“งานประกันเป็นงานที่ภาระให้กับอาจารย์”

“เป็นภาระมากเกินไป พอจะทำกันที่ก็มานั่งทำเอกสาร”

“เท่าที่เห็นประกันคุณภาพพอใกล้จะประเมินที่มานั่งทำกัน รวบรวมเอกสารเขียนรายงาน”

“ไม่ค่อยได้อะไร เหนื่อย พอจะประเมินก็ทำกันที่”

“เขียนรายงานคนละเรื่องกับที่ทำจริง ก็เขียนให้ผู้ประเมินพอใจ”

“ให้ความสำคัญเรื่องเอกสาร”

“เอกสารเยอะ ใช้เวลามากในการจัดเตรียม ไม่มีขั้นตอนในการจัดเก็บเอกสาร พอถึงเวลาประเมินต้องไปหาเอกสาร”

“เขียนรายงานคนละเรื่องกับที่ทำจริง บางทีเขียนเพื่อให้ผู้ประเมินพอใจ”

4. ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของทีมงาน
 ขาดการมีส่วนร่วมของทีมงานแต่ละคนไม่ให้ความร่วมมือ ผลงานต่ำงานทำมากแต่ไม่ตอบโต้

“การอยู่กับคนทำงานประกัน ทำเองทั้งรวบรวมหลักฐาน บางทีต้องเขียน SAR ให้หาหลักฐานให้คนรับงานประกันหนักมาก”

“ความร่วมมือไม่เต็มร้อย ขอเอกสารเป็นเรื่องที่ได้ยากมาก งานประกันก็ถูกยื้อว่าก็ทำเองซี”

“ผู้บริหารอยากได้ผลประเมินดีดีไม่พอใจถ้าผลประเมินได้คะแนนน้อย แต่ไม่เห็นแสดงบทบาทชี้แนะอะไร”

“วิทยาลัยทำงานมาก โครงการเยอะแต่พอจะเขียนรายงานประเมินตนเอง หาที่ตรงไม่ได้ ต่างคนต่างทำ”

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อการพัฒนาวิทยาลัย

1. ข้อเสนอแนะต่อสถาบันพระบรมราชชนก (สชช.)

1.1 พัฒนาศักยภาพอาจารย์ด้านการจัดทำ มคอ.3 และ มคอ. 4 ให้มีความรู้ความเข้าใจมากขึ้นในเรื่อง ของการนำผลการเรียนรู้ (Learning outcome) มากำหนด วัตถุประสงค์การเรียนรู้ วิธีการสอน และการประเมินผลให้มีความเข้าใจที่ชัดเจน และการประเมินผลตาม มคอ. 5 มคอ. 6 โดยพัฒนาแกนนำในกลุ่ม รองวิชาการ หัวหน้าภาค หัวหน้าฝ่าย

1.2 สชช. โดยฝ่ายวิจัย ควรจัดให้มีการรวมพลังอาจารย์ปริญญาเอกของทุกวิทยาลัย ที่มีศักยภาพมาพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัย โดยเฉพาะการทำชุดโครงการวิจัย เพื่อให้เป็นผู้นำทีมการทำวิจัยของวิทยาลัย

1.3 การจัดเวทีวิชาการระดับชาติหรือนานาชาติ สชช. ควรเป็นเจ้าภาพหลักในการจัด เพื่อให้เกิดความยอมรับเพราะเป็นหน่วยงานใหญ่ โดยวิทยาลัยเข้ามีส่วนร่วม

1.4. พิจารณาหาแนวทางในการเบิกจ่ายงบประมาณวิจัยของวิทยาลัยเพื่อให้มีความคล่องตัว และถ้าเป็นไปได้ควรจัดตั้งกองทุนวิจัยของ สชช. เพื่อการสนับสนุนการทำวิจัยของอาจารย์

1.5. พัฒนานวัตกรรมที่รับผิดชอบในเรื่องการเงินและงบประมาณให้สามารถใช้แผนกลยุทธ์ทางการเงินให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กร

1.6. หาทุนสนับสนุนอาจารย์ปริญญาตรีที่ศึกษาต่อในระดับปริญญาโท

1.7. ควรจัดให้ความรู้กับอาจารย์ใหม่ในเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา

2. ข้อเสนอแนะต่อวิทยาลัย

2.1 ผลสอบขึ้นทะเบียนใบประกอบวิชาชีพของบัณฑิตพยาบาลในรอบ 1 ปี สอบได้เกือบร้อยละร้อย แต่ถ้าเป็นครั้งแรกยังไม่สามารถทำได้ถึงร้อยละ 70 ในทุกปี จึงควรมีการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานให้ครอบคลุมทุกด้าน ทั้งด้านนักศึกษา ตั้งแต่ผลการเรียนตลอดระยะเวลา การศึกษาวิธีการเรียน พฤติกรรมการเรียน พฤติกรรมการศึกษาด้วยตนเอง การใช้ห้องสมุดด้านอาจารย์ เช่น วิธีการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ส่งผลต่อผลการเรียนรู้จริงหรือไม่ การดูแลช่วยเหลือนักศึกษาตลอดระยะเวลาที่เรียน การช่วยเหลือนักศึกษาเรียนอ่อน บทบาทอาจารย์ที่ปรึกษา (Academic advisor) พฤติกรรมการเรียนของนักศึกษาที่เรียนดี/เรียนเก่ง พฤติกรรมการเรียนของนักศึกษาที่สอบผ่าน สิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ เป็นต้น

2.2 ควรให้อาจารย์แต่ละคนทำ Road map พัฒนาศักยภาพด้านการศึกษาต่อ ในวุฒิปริญญาโท เอกให้ตรงสาขาวิชาชีพ และพัฒนาศักยภาพผลงานวิชาการของตนเอง

2.3 เร่งรัดพัฒนาศักยภาพด้านวุฒิการศึกษาของอาจารย์ที่จบปริญญาตรีโดยเน้นให้เรียนในสาขาพยาบาลศาสตร์

2.4 เร่งรัดพัฒนาศักยภาพ อาจารย์ด้านการวิจัย ควรเริ่มจากการวิเคราะห์ศักยภาพอาจารย์ จัดกลุ่มอาจารย์ตามศักยภาพและความเชี่ยวชาญ และพัฒนาศักยภาพให้เหมาะสมตามศักยภาพ อาจารย์ที่อยู่ในกลุ่มหน้าใหม่ (Novice) ควรจัดระบบพี่เลี้ยงให้ ร่วมกับการจัดทำโครงการพัฒนาศักยภาพนักวิจัยหน้าใหม่

2.5 การวางแผนการวิจัยของวิทยาลัย ควรพิจารณาปัญหาการวิจัยให้ชัดเจน เป็นปัญหาที่ควรแก้ด้วยการวิจัย การดำเนินการวิจัยต้องมีระเบียบวิธีการวิจัย (Methodology) ที่ชัดเจนและเงินทุนที่เหมาะสม อาจารย์ควรต้องหาแหล่งเงินทุนจากภายนอกให้มากขึ้น และเรื่องที่ทำวิจัยต้องสามารถนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์ ได้

2.6 การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ การตอบรับต้องให้ครอบคลุมประเด็น ว่านำผลการวิจัยไปใช้อย่างไร และเกิดผลดีอย่างไรต่อการใช้ผลวิจัย

2.7 กำหนดแนวทางการเบิกจ่ายงบประมาณวิจัยให้เกิดความคล่องตัว ไม่ให้เป็นภาระกับอาจารย์และการสนับสนุนควรเหมาะสม โดยกำหนดระบบการสนับสนุน ระบบการเผยแพร่ และระบบการสร้างขวัญกำลังใจให้ชัดเจน พร้อมทั้งดำเนินการตามระบบ จัดให้มีการประเมินระบบเพื่อปรับปรุงให้เป็นระบบที่ดี ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ของการดำเนินงาน

2.8 การเผยแพร่ผลงานวิจัยของอาจารย์ส่วนใหญ่เป็นการนำเสนอในเวทีวิชา

การนำเสนอในวารสารระดับชาติและนานาชาติ ที่มีค่าน้ำหนักมากยังน้อย ควรหาแนวทางช่วยเหลือ เช่น เลือกลงงานวิจัยที่ดี ให้อาจารย์ปริญญาเอกจากต่างประเทศช่วยแปลบทความให้ผู้เชี่ยวชาญ ที่มีประสบการณ์การเผยแพร่ในระดับนานาชาติมาช่วยตรวจอ่าน และหาแหล่งเผยแพร่ในวารสารที่อยู่ในฐานข้อมูลจัดอันดับ

2.9 ควรกำหนดประเด็นการชี้แจงสังคมให้ชัดเจนและนำประเด็นที่เป็นปัญหาของสังคมจริงๆ มาดำเนินการในบทบาทที่วิทยาลัยสามารถลงไปชี้แจงได้ในเรื่องนั้นๆ ทำความเข้าใจในเรื่องการประเมินประโยชน์และการสร้างคุณค่าต่อสถาบัน ผลกระทบที่เกิดประโยชน์และสร้างคุณค่าต่อชุมชนยังไม่เข้าใจในกระบวนการประเมินและติดตามผล และไม่ควรเปลี่ยนพื้นที่บ่อยถ้ายังไม่เห็นความยั่งยืน

2.10 การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม การดำเนินงานให้เกิดประโยชน์และสร้างคุณค่าต่อชุมชนยังไม่ชัดเจน ทั้งนี้เนื่องจากการจัดกิจกรรมโครงการเน้นกิจกรรมวันสำคัญมากกว่าที่จะเน้นและให้ความสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุน เพื่อให้สังคมในสถาบันอยู่ร่วมกันอย่างมีคุณค่า

อภิปรายผล

จากการอภิปรายผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในซึ่งประเมินตัวชี้วัดของ สกอ. และ สมศ. พบว่าวิทยาลัยเกินกว่าครึ่ง (ร้อยละ 64.87) ผลการประเมินอยู่ในระดับดีและมี 4 วิทยาลัยพยาบาลในภาคกลาง ผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก (ร้อยละ 10.81) ทั้งนี้เนื่องมาจากสถาบันพระบรมราชชนก (สบช.) ได้กำหนดระบบประกันคุณภาพ ในฐานะต้นสังกัดไว้อย่างชัดเจน ทั้งด้านการควบคุม การติดตามการดำเนินงาน และการประเมินคุณภาพ มาตั้งแต่เริ่มมีการประกันคุณภาพการศึกษา โดยเริ่มจากการกำหนดนโยบาย

กำหนดผู้รับผิดชอบในระดับ สบช. ให้มีงานประกันคุณภาพการศึกษา มีการแต่งตั้งคณะกรรมการระดับ นโยบายที่มีผู้อำนวยการสถาบันพระบรมราชชนก เป็นประธาน มีบุคคลภายนอกที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านประกันคุณภาพศึกษามาร่วมเป็นกรรมการ และมีคณะกรรมการดำเนินงาน ที่มีอาจารย์จากวิทยาลัยในเครือข่ายต่างๆเป็นกรรมการ จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในทุกปี โดยให้บุคคลภายนอกมาเป็นประธาน และเป็นกรรมการ ภายหลังจากการประเมินจะนำจุดอ่อนที่พบมากำหนดแนวทางการพัฒนา เช่น การจัด โครงการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา จัดอบรมผู้ประเมิน กำหนดให้มีการประกวดแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาทุกปี แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับการวิจัย ของ ศิริขวัญ ยิ่งเจริญ^๑ ที่ศึกษาสภาพปัญหาในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ พบว่า การควบคุมคุณภาพ มีแนวทางที่สำคัญ คือ การกำหนดนโยบายการกำหนดผู้รับผิดชอบในรูปของกรรมการ และกำหนดให้มีการติดตามประเมินผลคุณภาพภายในทุกปี

สำหรับวิทยาลัยที่มีผลอยู่ในระดับพอใช้ เป็นวิทยาลัยพยาบาล 6 แห่ง (ร้อยละ 20.69) วิทยาลัยการสาธารณสุขและวิทยาลัยเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุข 6 แห่ง (ร้อยละ 62.50) จากข้อมูลเชิงคุณภาพพบว่า ปัญหาหลักคือ การไม่เข้าใจในตัวบ่งชี้ของ สมศ. ในหลาย ๆ ตัวบ่งชี้ ทำให้ชิ้นงานที่เลือกมายังไม่ตอบโจทย์ไม่ตรงเจตนา ของตัวบ่งชี้และเกณฑ์ เช่น เกณฑ์ที่กำหนดในประเด็น “มีประโยชน์และสร้างคุณค่า” “มีผลกระทบที่เกิดประโยชน์และสร้างคุณค่าต่อชุมชน สังคม” คำตอบที่ได้ยังไม่มีความชัดเจนว่า เกิดประโยชน์อย่างไร มีคุณค่าต่อบุคคล ชุมชน องค์กรและสังคมอย่างไร

ผลการอภิปรายตามองค์ประกอบคุณภาพพบว่า องค์ประกอบที่ผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก คือ การบริหารจัดการ (\bar{X} 4.60,SD=0.46) ด้านการเงินและงบประมาณ (\bar{X} 4.76,SD=0.46) ทั้งนี้เนื่องมาจากวิทยาลัยทุกแห่งมีความอิสระในการบริหารด้วยตนเอง ทั้งด้านการบริหารทั่วไป การบริหารงบประมาณ จะมีจุดอ่อนในตัวชี้วัด 7.2 การจัดการความรู้ ซึ่งผลจะแสดงชัดจากผลตามมาตรฐานด้านการสร้างและพัฒนาสังคม ฐานความรู้และสังคมแห่งการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับพอใช้ (\bar{X} 2.21,SD=0.87) ทั้งนี้เพราะขาดความต่อเนื่องในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เนื่องจากผู้รับผิดชอบ และกลุ่มเป้าหมายมีงานประจำที่ต้องรับผิดชอบ จึงส่งผลกระทบต่อการจัดทำและดำเนินการได้ไม่ถึงขั้นนำความรู้ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนไปใช้ในการปฏิบัติงาน

สำหรับองค์ประกอบที่อยู่ในระดับดี ได้แก่ ปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์ และแผนงาน (\bar{X} 3.75,SD=0.90) การผลิตบัณฑิต (\bar{X} 4.18, SD=0.43) กิจกรรมการพัฒนานักศึกษา (\bar{X} 4.50, SD=0.60) การบริการวิชาการแก่สังคม (\bar{X} 3.99, SD=0.99) การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม (\bar{X} 4.32,SD=0.75) ระบบและกลไกการประกันคุณภาพ (\bar{X} 4.06,SD=0.44) ซึ่งเป็นผลที่วิทยาลัยสามารถรักษาสภาพได้อยู่ในระดับเดียวกับในปีการศึกษา 2552 จะมีจุดอ่อนอยู่ในบางตัวชี้วัด ในมาตรฐานบริการวิชาการ ทั้งนี้เพราะยังไม่เข้าใจในเกณฑ์การประเมิน

สำหรับ การผลิตบัณฑิตของวิทยาลัยเมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบคุณภาพและมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษาจะอยู่ในระดับดี ทั้งสองมุมมอง (\bar{X} 4.18,SD=0.43) , (\bar{X} 4.57,SD=0.27) ข้อมูลที่ได้จากการสะท้อนคิด พบว่า หัวใจสำคัญที่วิทยาลัยตระหนักคือ “คุณภาพอาจารย์” สบช.

และวิทยาลัย พัฒนาศักยภาพอาจารย์ทั้งด้านการศึกษาต่อการอบรมเฉพาะทาง เพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญดังที่อาจารย์ได้ให้ข้อมูลว่า

“สิ่งที่อาจารย์จัดการเรียนการสอนในห้องเรียนสำคัญมาก คนที่เป็นครูที่ดีต้องฝึกฝนอบรมให้เป็นผู้สอน ผู้อำนวยการที่มีความสะดวกที่มีประสิทธิภาพด้วย”

“การเรียนรู้ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนจะเกิดได้จากอาจารย์เป็นผู้ทำให้เกิดไม่ว่าจะเป็นวิธีการสอนให้นักศึกษา รู้จักคิดวิเคราะห์ หรือเกิดทักษะการปฏิบัติงาน”

“ครูต้องจัดสิ่งแวดล้อมให้เหมาะกับการเรียนการสอน”

“ครูต้องมีเวลาเตรียมการสอนอย่างมีคุณภาพ”

สำหรับองค์ประกอบที่อยู่ในระดับดี อีก 5 องค์ประกอบคือ ปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์ และแผนงาน (\bar{X} 3.75,SD=0.90) กิจกรรมการพัฒนานักศึกษา (\bar{X} 4.50,SD=0.60) การบริการวิชาการแก่สังคม (\bar{X} 3.99,SD=0.99) การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม (\bar{X} 4.32,SD=0.75) ระบบและกลไกการประกันคุณภาพ (4.06,SD=0.44) ผลการประเมินสอดคล้องกับการสรุปผลในปีการศึกษา 2552 ที่อยู่ในระดับดีเช่นกัน¹⁰ ถึงแม้จะมีตัวชี้วัดที่ต่างกัน แต่เป็นสิ่งที่วิทยาลัยมีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ยกเว้นด้านบริการวิชาการแก่สังคม ที่ยังมีจุดอ่อนในบางตัวชี้วัด เช่น เรื่องการบูรณาการบริการวิชาการแก่สังคม(สกอ.5.1) การนำ ความรู้และประสบการณ์จากการให้บริการวิชาการมา ใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนและการวิจัย (สมศ.8) ที่พบว่า ขาดความเชื่อมโยงในการดำเนินงานระหว่างหัวข้อในรายวิชา กับโครงการบริการวิชาการไม่ชัดเจน การบูรณาการสามารถดำเนินการได้หลายรูปแบบ เช่น กำหนด

ให้นักศึกษานำความรู้จากการเรียนไปทำโครงการบริการวิชาการ หรือนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากบริการวิชาการมาใช้สอนนักศึกษา แต่ต้องเชื่อมโยงให้เห็นว่าหัวข้อการสอน กับโครงการมีความสอดคล้องเกี่ยวเนื่องกัน¹¹ ในตัวบ่งชี้การกำหนดกระบวนการบริการวิชาการให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม (สกอ. 5.2) และ ผลการเรียนรู้และการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนหรือองค์กรภายนอก (สมศ.9) จุดอ่อนอยู่ในเกณฑ์การประเมินเรื่อง ประโยชน์และผลกระทบรวมทั้ง ชุมชนหรือองค์กรมีผู้นำหรือสมาชิกที่มีการเรียนรู้และดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง มีกลไกการสร้างและพัฒนาตนเอง โดยคงอัตลักษณ์ของคนในชุมชนและเอกลักษณ์ของท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ปัญหาอยู่ที่ความไม่เข้าใจเกณฑ์ การเลือกโครงการมาแนะนำเสนอวิธีการประเมินประโยชน์ผลกระทบที่ยังไม่ชัดเจน ซึ่งในเรื่องนี้ผู้ประเมินได้เสนอให้

“ทำวิจัยติดตาม หรือลงไปสัมภาษณ์เจาะลึกกับกลุ่มที่ให้บริการ โดยกำหนดคำถามให้ชัดเจน”

ในด้านศักยภาพและความพร้อมในการจัด การศึกษา พบว่า ปัจจัย นำเข้าอยู่ในระดับพอใช้ (\bar{X} 3.20,SD=0.68) กระบวนการ (\bar{X} 4.50,SD=0.43) ผลลัพธ์ (\bar{X} 3.87,SD=0.66) จุดอ่อนอยู่ที่ปัจจัยนำเข้าโดยเฉพาะในตัวบ่งชี้ 2.2 จำนวนอาจารย์ประจำที่มีวุฒิปริญญาเอก ยังไม่เป็นไปตามเกณฑ์ทั้งนี้เนื่องมาจากวิทยาลัย เป็นหน่วยงานสังกัดหน่วยบริการ อาจารย์ไม่มีความก้าวหน้าในตำแหน่งทางวิชาการ และการเลื่อนระดับจะได้ไม่เกิน ระดับซี 8 จึงทำให้วิทยาลัยสูญเสียอาจารย์ปริญญาเอกส่วนหนึ่งจากการขอย้ายและลาออก ด้านการวิจัยไม่ว่าจะเป็นมุมมองใดพบว่าเป็นจุดอ่อนของอ่อนวิทยาลัยส่วนใหญ่ จากผลการประเมินปัจจัยนำเข้า (KPI 4.1,4.2) อยู่ในระดับดี นั่นคือ

วิทยาลัยมีระบบและกลไกที่ดี สำหรับกระบวนการ อยู่ในระดับพอใช้ (KPI 4.3) ผลลัพธ์ ((KPI 5,6,) อยู่ในระดับต้องปรับปรุงถึงต้องปรับปรุงเร่งด่วน แสดงว่ากระบวนการทำงานยังมีปัญหา เมื่อพิจารณาข้อมูลเชิงคุณภาพพบว่า ในปีที่ประเมินทุก วิทยาลัย จัดสรรงบประมาณวิจัยให้กับอาจารย์รวม 27,111,150.73 บาท (แต่การเบิกจ่ายจริงยังเป็นเปอร์เซ็นต์ที่น้อย) ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากภายนอก 28,427,868 บาท รวม 55,539,018.34 บาท และมีการเผยแพร่ผลงานวิจัยโดยการนำเสนอ ในเวทีวิชาการ 40 เรื่อง ตีพิมพ์ในวารสารที่อยู่ในฐานข้อมูล CTI 61 เรื่อง ฐานข้อมูล สมศ. 17 เรื่อง และฐานข้อมูลจัดอันดับ 18 เรื่อง ผลงานรับรองคุณภาพมีน้อยมาก ผลงานวิจัยจำนวนมาก ไม่สามารถเผยแพร่และใช้ประโยชน์ได้ จึงนำพิจารณาว่า ระบบที่มีอยู่ ดีจริงหรือไม่ อาจารย์ได้ดำเนินการตามระบบที่กำหนดจริงหรือไม่ งบประมาณที่อนุมัติเบิกจ่ายครบถ้วนหรือไม่ จากการประเมินคุณภาพภายนอกของวิทยาลัย 2 แห่งที่ผ่านการรับรองแล้วนั้น พบว่า ตัวบ่งชี้ที่ 5 งานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ ระดับคุณภาพต้องปรับปรุง ดี ($\bar{X}=1.91$) ตัวบ่งชี้ที่ 6 งานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ที่นำไปใช้ ประโยชน์ระดับคุณภาพดีมาก ($\bar{X}=5.00$) ตัวบ่งชี้ที่ 7 ผลงานวิชาการที่ได้รับรองคุณภาพ ระดับคุณภาพดี ($\bar{X}=4.03$) เมื่อเปรียบเทียบกับภาพรวมของสถาบันอุดมศึกษา (สถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ 6 แห่ง สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 1 แห่ง มหาวิทยาลัยราชภัฏ 21 แห่ง สถาบันอุดมศึกษาเอกชน 17 แห่ง พบว่าตัวบ่งชี้ที่ 5 ระดับคุณภาพ พอใช้ ($\bar{X}=2.59$) ตัวบ่งชี้ที่ 6 ระดับคุณภาพดี ($\bar{X}=2.59$) ตัวบ่งชี้ที่ 6 ระดับคุณภาพ พอใช้ ($\bar{X}=3.00$)¹²

สำหรับปัจจัยความสำเร็จ พบว่ามี 7 ปัจจัย คือ ผู้บริหาร แผนงาน ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การทำงานเป็นทีม ระบบและกลไก บุคลากร และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม พบว่า ปัจจัยด้านการบริหาร ด้านบุคลากร สอดคล้องกับการศึกษาของ ธรรมนูญวรรณ ศิริสุขชัยวุฒิ ที่พบว่าเป็นตัวแปรที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงและมีอิทธิพล โดยรวมต่อคุณภาพของระบบประกันคุณภาพการศึกษา¹³ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำสอดคล้องการวิจัยของสุรวี สุนาลัย¹⁴ ที่ศึกษาปัจจัยความสำเร็จของการประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยธุรกิจ บัณฑิต ที่พบว่าความสำเร็จของการประกันคุณภาพ การศึกษามีความสัมพันธ์กับความ สำเร็จ ของงานประกันคุณภาพการศึกษา

ปัจจัยที่ต้องพัฒนาพบว่ามี 4 ปัจจัย คือ ทักษะความรู้ความเข้าใจ กระบวนการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมของทีมงาน ด้านทัศนคติมีความสำคัญ ต่องานประกันคุณภาพ คนที่มีทัศนคติดีย่อมส่งผล ต่อผลงานประกันคุณภาพ จากการวิจัยของเพ็ญศรี ทองเพชร และคณะ¹⁵ เรื่องสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาของ วิทยาลัย ในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่า บุคลากร ที่มีทัศนคติของเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาคือ ส่งผลให้เกิดความเข้าใจในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ทำให้ ทราบจุดอ่อน จุดแข็งของวิทยาลัยและสามารถ บูรณาการเข้าทำงานปกติได้ ก่อให้เกิดคุณค่าในงาน สำหรับปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจในเรื่อง ประกันคุณภาพการศึกษานั้นที่เป็นจุดอ่อนเพราะ อาจารย์ และบุคลากรส่วนหนึ่งขาดความรู้ในเรื่อง งานประกัน โดยเฉพาะอาจารย์ใหม่ จึงส่งผลให้ ขาดการมีส่วนร่วม หรืออาจจะร่วมแต่ไม่ทราบว่า ควรทำอะไรหรือต้องทำอะไร และการมีส่วนร่วม พบว่าสอดคล้องกับของสายบังคับบัญชา เป็นเรื่องสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จแลไม่สำเร็จ

ของงานประกันคุณภาพการศึกษา เพ็ญศรี จึงธนาเจริญเลิศ และ ภัชญา ชงศิลา¹⁶ ศึกษาเรื่องความรู้ความเข้าใจและการมีส่วนร่วมของบุคคลากรต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สระบุรี พบว่าปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจในเรื่องประกันคุณภาพการศึกษา และการมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จและไม่สำเร็จของงานประกันคุณภาพการศึกษา และมีความสอดคล้องกับสายบังคับบัญชาที่ต้องร่วมกันทำงาน

สรุป

การอภิमानผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน ของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก มีวัตถุประสงค์เพื่ออภิमानผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ค้นหาปัจจัยแห่งความสำเร็จที่ต้องพัฒนาในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา และเพื่อให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาการอภิमान ผลการประเมินตามตัวบ่งชี้การประเมินคุณภาพ ภาพรวมวิทยาลัยเกินกว่าครึ่งมีผลการประเมินอยู่ในระดับดี เครือข่ายภาคเหนืออยู่ในระดับดีทุกวิทยาลัย เครือข่ายภาคกลางผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก วิทยาลัยเมื่อจำแนกตามประเภทของวิทยาลัย พบว่าผลการประเมินของวิทยาลัยพยาบาลเกินกว่าครึ่งอยู่ในระดับดี (ร้อยละ 65.52) วิทยาลัยการสาธารณสุขและวิทยาลัยเทคโนโลยีฯ ส่วนมากอยู่ในระดับพอใช้ (ร้อยละ 65.52) เมื่อพิจารณาผลการประเมินเฉพาะผลการประเมินตามตัวบ่งชี้การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก พบว่ากลุ่มตัวบ่งชี้ตามพันธกิจหลักของสถานศึกษา (KPI 1 – 11) อยู่ในอยู่ในระดับพอใช้ (\bar{X} = 3.49, SD = 0.48) ภาพรวมทุกตัวบ่งชี้ อยู่ในในระดับดี (\bar{X} = 3.60, SD

= 0.57) ตัวบ่งชี้ที่ผลการประเมินอยู่ในระดับต้องปรับปรุงเร่งด่วน คือ ตัวบ่งชี้ในกลุ่มพันธกิจการวิจัย KPI 5, 7 (\bar{X} = 0.57, SD = 0.50) (\bar{X} = 0.89, SD = 1.04) และต้องปรับปรุง KPI ที่ที่ 6 (\bar{X} = 1.63, SD = 1.85)

ปัจจัยความสำเร็จ พบว่ามี 7 ปัจจัย คือ ผู้บริหาร แผนงาน ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การทำงานเป็นทีม ระบบและกลไก บุคคลากร และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม พบว่า ปัจจัยด้านการบริหาร ด้านบุคลากร ปัจจัยที่ต้องพัฒนา พบว่ามี 4 ปัจจัย คือ ทักษะคน ความรู้ความเข้าใจ กระบวนการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมของทีมงาน มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อ สบช. 7 ข้อ และเสนอต่อวิทยาลัย 10 ข้อ

บรรณานุกรม

1. สำนักนายกรัฐมนตรี.(2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงมหาดไทย.
2. สถาบันพระบรมราชชนก.(2554). “พันธกิจ”-แผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการสถาบันพระบรมราชชนก ส่วนกลาง (พ.ศ. 2554 – 2558). นนทบุรี: เอกสารเข็บบเล่ม.
3. สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา .(2554). คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2553. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.
4. Connelly, M.(1997). The academic quality audit of Asian postgraduate university. **Quality Assurance in Education**. 5: 40-45. Singapore: Thomson Learning.

5. เฉลิมชัย หาญกล้า (2545) การพัฒนาระบบการตรวจติดตามคุณภาพภายในของสถาบันราชภัฏ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษาภาควิชาบริหารการศึกษามัธยมศึกษา วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
6. สำนักนายกรัฐมนตรี.(2553). “กฎกระทรวง ว่าด้วย ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553” ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 127 ตอนที่ 23 ก หน้า 22-3.
7. ส่วนพัฒนาการศึกษา สถาบันพระบรมราชชนก.(2553). **คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน**. นนทบุรี: เอกสาร เย็บเล่ม.
8. Gibbs G. (1998). **Learning by doing: A guide to teaching and learning methods**. Oxford : Oxford Further Education Unit.
9. ศิริขวัญ ยิ่งเจริญ.(2554). **สภาพและปัญหา ในการดำเนินการประกันคุณภาพ การศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏราช นครินทร์**. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหา บัณฑิต สาขาวิจัยและประเมินทาง การศึกษามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. [Online] available:http://www.academic.rru.ac.th/journal/journal17_253.pdf
10. เบญจวรรณ ทิมสุวรรณ.(2553).สรุปผล การประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน ปีการศึกษา 2552. สถาบันพระบรมราช ชนก .นนทบุรี:เอกสารเย็บเล่ม.
11. เบญจวรรณ ทิมสุวรรณ, รัชนี สรรเสริญ. (2554). “การบูรณาการกระบวนการทศน์ใน การประกันคุณภาพการศึกษา”.วารสาร การพยาบาลและการศึกษา.ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม 2555.หน้า2-12.
12. สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา .(2555). **แจ้งผลการ ประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม ระดับอุดมศึกษา**. หนังสือ ที่ มศ.0002/ 1831 ลงวันที่ 6 กรกฎาคม 2555 .
13. ฌฐมนวรรณ ศิริสุขชัยวุฒิ.(2552). **ปัจจัย ที่ส่งผลต่อคุณภาพของระบบประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษา ในเขตภาคเหนือตอนล่าง**.บริษัท เคมบริดจ์เอ็ดดูเคชั่น หน่วยประเมิน ภายนอก.[Online] available:<http://www.camb-ed-thai.com/images/1209485445/13331789.pdf>
14. สุรวี สุนาลัย.(2554). ปัจจัยแห่งความ สำเร็จ ของการประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์. **บทคัดย่อ**. [Online] available:[http://www. www.dpu.ac.th](http://www.www.dpu.ac.th)
15. เพ็ญศรี ทองเพชร และคณะ.(2554). “สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพ การศึกษาในสถานศึกษาของวิทยาลัย ในสังกัด กระทรวงสาธารณสุข” **วารสาร การพยาบาลและการศึกษา**. ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม - สิงหาคม 2554 . หน้า 23-35.
16. เพ็ญศรี จิงชนาเจริญเลิศ และ ภัชญา ชงศิลา.(2554). “**ความรู้ ความเข้าใจ และการมีส่วนร่วมของ บุคคลากรต่อการ ดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา วิทยาลัย พยาบาลบรมราชชนนี สระบุรี**” **วารสาร การพยาบาลและการศึกษา**. ปีที่ 4 ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม 2554 . หน้า 23-35.